

Polygala vulgaris L.

Horčinka obyčajná

Ic.: Tab. 61, fig. 1, p. 550

Podzemok rozkonárený, drevnatejúci. Byl tuhá, zriedkavejšie chabá, priama alebo poliehavá až vystúpavá, 7–20 cm vysoká, holá alebo zriedka riedko páperistá, jednoduchá, zriedka málo rozkonárená, pomerne husto listnatá. Listy sediace, celistvookrajové, jasnozelené, holé, zriedkavejšie (najmä na rube) riedko páperisté. Dolné listy obrátene vajcovité až elipsovité, niekedy až elipsovito kopijovité, menšie ako listy byľové, nikdy netvorí pravú listovú ružicu, 10–15 mm dlhé, 3–5 mm široké. Stredné a horné byľové listy kopijovité, dlhšie a užšie ako prízemné (14–) 20–30 (–35) mm dlhé, 2–4 (–5) mm široké, najhornejšie až čiarkovito kopijovité, menšie, postupne prechádzajúce do listeňov. Všetky listy tupo končisté až končisté. Listene blanité, vajcovito kopijovité, kratšie alebo také ako kvetné stopky, 1,9–4,1 mm dlhé, často so širokým korunovito zafarbeným pruhom, skoro opadávajúce. Oba listence blanité, také dlhé ako 1/2 kvetnej stopky, spravidla ešte pred rozkvitnutím opadávajú. Kvetné stopky 2–4 mm dlhé, spočiatku dohora odstavajúce, po odkvitnutí naspäť ohnuté. Kvety modré, zriedkavejšie biele, veľmi zriedka červené, ružové alebo červenofialové. Vonkajšie kališné lístky blanité, drobné, holé, zriedka na okraji riedko brvité, trváce, vnútorné zväčšené, blanité, niekedy zelené, častejšie však korunovito zafarbené, po odkvitnutí blednúce, trojžilové, úzko kopijovité až široko elipsovito vajcovité, tupé až málo vykrojené alebo končisté, na báze náhle zúžené, (3–4) 5–9 (–10) mm dlhé, (0,5) 2–5 (–6) mm široké, holé alebo na okraji a na rube hlavných žíl riedko brvité. Žilnatina krídel tvorená 3 hlavnými žilami, spojenými hustou sieťou anastomozujúcich bočných žíl. Korunná rúrka obyčajne dlhšia ako nechtíky lupienkov, (4,5–) 5–8 (–9) mm dlhá. Hrebenitý prívěsok dolného lupienka členený na (8–) 10–20 (–30) strapiek. Tobolka obrátene srdcovitá, na báze zúžená, na vrchole obyčajne vykrojená, zriedka tupá, dlhšia ako širšia, (4,5–) 5–6 (–7) mm dlhá, (3–) 3,5–4 (–4,5) mm široká, holá. Semená podlhovasté, tmavohnedé až skoro čierne, husto bieložltavé alebo bledožltavo chlpaté. Mäsko trojlaločné, žltkastobiele, v strednej časti roztrúsene chlpaté, s lalokmi takými dlhými ako 1/3 semena.

Variabilita. Na našom území sa vyskytuje v 2 poddruhoch morfológicky aj ekologicky dobre rozlíšených.

Kľúč na určenie poddruhov

1a Krídla elipsovité až elipsovito vajcovité, tupé, zaokrúhlené až skoro vykrojené, často ukončené nasadeným kratočkým hrotom, v čase plodu širšie ako tobolka